

פריצה לקסיימה

כשזרחה השמש של יום ג', היה שרוי שקט מוזר מעל לחצי האי סיני. היה זה שקט מפתיע. רק במקום אחד היתה תנועה מוגברת. מעל לשביל הרעוע המוביל מרס אל-נקב, דרך נחל, לסביבות סואץ, השתול כוח מוסע באופן קדחני לאורך לקראת הכוח המוצנח, כדי להתחבר עמו.

השקט הישראלי היה מובן למדי. אפשר היה לקחת כי ההתקדמות המהירה של צה"ל בציר הדרומי, שאימה באיגוף כל הכוח המצרי בצפון חצי האי, המריץ את עבד אל-נאצר לזרוק את צבאו מול הכוח הזה — דבר שהיה מתאים מאד לכוחות צה"ל. מאחר שמטרתו הצבאית העיקרית של המליצע היתה להשמיד את כוחו וציודו של הצבא המצרי, היה רצוי למשוך את כל הכוח המצרי לחצי האי. עוד יותר רצוי היה למשוך כח זה דווקא לעבר נחל, כדי לדלל את הכוח שעמד מול ניצנה — מקום שם צריכה היתה ליפול המכה העיקרית.

אולם עבד אל-נאצר לא עשה כלום. הוא לא היוז את צבאו לחוף חצי האי. בואת אפשר היה לראות מעשה של תבונה: גם הוא הבין, כנראה כי ההרירה לנחל אינה המאמץ העיקרי של צה"ל, וכי מוטב להיות מוכן לחכות למכה העיקרית.

אולם פחות מובן היה מי גם בגזרות האחרות, שם אפשר היה לצפות למהלומה, לא עשה הצבא המצרי דבר כדי להתכונן לקראת הבאות. הוא לא קיבץ את כוחותיו, שהיו פזורים בסביבות אבו-עגילה, במוצבים קטנים וחזקים יותר. הוא לא עשה כלום. ואז נפלה המכה הגדולה הראשונה. צה"ל פרץ לעבר קסיימה וכבש את משלטיה החזקים. החור הראשון בתזית המצרית המרכזית הובקע.

באותו יום קרה עוד משהו, שעמד להשפיע על גורל המערכה: הצרפתים והאנגלים הגישו אולטימטום למצריים ולישראל, תבעו כי המצרים יסוגו 15 קילומטרים ממערב לתעלה, וכי הישראלים יסוגו 15 קילומטרים ממזרח. ההשפעה הצבאית היתה מיידית: מאחר שעבד אל-נאצר היה צריך לחשוש מפני נחיתה מיידית, לא יכול היה להיוז את כוחותיו באופן חופשי, לפני שהוברר לו מה בדיוק עומד לקרות.

כל מלחמה היא בראש וראשונה קרב על מוחו של המפקד היריב. הרבה יותר חשוב מהריגת חייליו והשמדת ציודו הוא בילבול חושי, זריעת מבוכה בלבו והשמדת כושר החלטה שלו. זה בדיוק אשר קרה לפיקוד המצרי בשעות המכריעות של המערכה.

הכוח הדרומי מתחבר לזרוע אחת. דוהר לקראת הכוח המוצנח ומתחבר עמו. מצפון כובש כוח שני את קסיימה, במרכז החזית.

כאן נראית כהתאכזות — אך העובדות הוכיחו אחרת.

העיר עצמה דומה עתה לתחנת האוסר בוסים המרכזית בתל-אביב. יש המון חנוך יות קטנות והמון אוטובוסים, החל ממספר 5 וכלה במספר 63 עם השלט „גבעתיים“.

גם מכתובות הזחלים אפשר להרכיב רומן שלם. מלבד שלטים כמו „רמלה קאהיר“, „ישיב תל-אביב קאהיר“ או „לסואץ“, היו שלטים כמו „מלכת עמק הירדן“, המשונה ביותר היה השלט „תל-ברוך“, שהורד מאוטובוס והוצמד לזחל. אולם ברגע זה כבר דוהר הכוח העיקרי דרומה — בכיוון הפוך מתל-ברוך.

טרמפ עד גדרה

רוב המכוניות בשטח היו מכוניות מצריות מטפוסים שונים, החל בגייסס גדולים. סנדורים וכלה במשאיות גדולות. מפעם לפעם עברה מכונית עמוסת שבויים, ואפשר היה לשמוע מתן צעקות „אוסקוט“ רבות.

ברוך חזרה מקסיימה פגשתי אחד מרמת' גן ששמח להכירני לפני שזו הפעם הראשונה מזה עשר שנים שהוא עובר את עוגיה אל-חפיר בכחן מצרים, בפעם האחרונה שעשה זאת היה סמל, או רב סמל, בצבא הבריטי, הוא סיפר כיצד היו עומדים במקום מסוים באיסמעיליה ותונסים טרמפ עד גדרה. חברו הסביר שברכבת מקנטרה היה הרבה יותר נוח. הסכמתי עם שניהם. הסברתי להם שאם אראה אותם עומדים באיסמעיליה אקח אותם, אם אוכל, עד גדרה.

טפוס חביב אחר היה רופא בשערות שר בה שהשגיח בדאגה על סוור בית-החולים שלו. מפעם לפעם היתה מגיעה מכונית עם אלונקה, הנהג היה שואל בשקט: „איפה המרפאה?“, ואחר החיילים היה מראה לו באצבע את המרפאה ומציץ פנימה כמבט זואג.

פגשתי בניצנה את פנינה. היא היתה מצוננת ועיפה והסבירה בקול צרוד: „היה אתמול יום קשה“. בכלל בחורות מסתובבות שם כמו מים: בקסיימה פגשתי את רותי ונעמי, ואמרו לי שבאבו-עגילה אוכל לס' גוש את יעל. נראה...

בערב עברה על פנינו שירה שחזרה מאבו-עגילה עם שני דגלים מצריים ירוקים. חצי ממכוניות השירה היו מצריות ואשר היה לראות חילים רבים נושאים נשק מצרי אחד מהם, הציע לי קופסת סגריות צרפ' תינה „גלואז“, הן באמת טובות.

גמד בוער בין שברי המתכת, לרגלי הצריח של המסגד היפה של קסיימה. איש העולם הזה שצילם תמונה זו אחרי הכיבוש התרשם מאווירתו הקרבית של הנוף שגם צייר גאוני לא היה יכול להביעה ביתר הצלחה.

כובשי קסיימה מצטלמים מתחת לדגל הירוק של הצבא המצרי. אותות הקרב עוד ניכרים בהם: איש אינו צוחק. הבעת הפנים רצינית ואופיינית לחיילים בקו הראשון.

עצום של בקבוקי קוקה-קולה ריקים פזורים בשטח. ליד חנות מפוארת, בעלת שלטר ענק צבעונית שהכריזה על „המשקה ה' אמריקאי“, עמדה חנות צנועה של מחרשות עץ, מסודרות בסדר מופתי. לעבר זמן קצר כבר התנוסס השלט על זחל ישראלי, ואילו המחרשות הפכו למזכרות.

אדם המתקרב לקסיימה (משום מה קראו לה בתדשות בשם קוסיימה, והחיילים שינו את השם במקצת כדי לקבל קללה ערבית) רואה את סימני הקרבות כבר מרחוק. המור צבים נראית כבלתי-ניתנים להיכבש — קבוצה גדולה של צוקי-סלע תלולים, ה מזדקרים מתוך שטח חלק לגמרי. הסתערות

טווח כתב העולם חזח:

קסיימה אינה דומה לכפרים הערביים בארץ. הרחובות נקיים וישרים, הבתים מסוידים מבפנים. ישנו רובע השוק ורובע מגורים, וגם מסגד נחמד, מסויד בלבן ותכלת, מצוייד במקלחת ובית-שימוש נקי.

בקבוקי קוקה-קולה

מים מצויים במקום בשפע, מים מתוקים וטעימים של גאת-מור. אולם נראה שהתושבים לא הסתפקו בהם. שמע

לב בודד הסתובב עזוב ואומלל בין גדרות-החיל הרוסי-פועיות, חיפש את בעליו בין מוצבי-הבסטון ובתעלות-הקשר. הוא חיפש לשוא: כל המשלטים שהגנו על קסיימה ניטשו ללא התנגדות אחרי מכת האש. רק שני מוצבים הוסיפו להתנגד, עד שנכבשו בהסתערות.

קסיימה, המוקפת בשלושה מחנות-צבא גדולים, היתה הציר בדת לחצי-האי סיני. היא נפתחה כמעט מאליה — החיילים המצריים ברחו, ועמם התושבים. פה ושם עוד עמדה משאית, עמוסת רהיטים, שצמיגה דתבקע או שמנגנון-ההתנועה שלה התקלקל, ושעזובה לנסתה.